

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden a kiadóhivatalban, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
CIRNER J. JÓZSEF
papnagyszerkedése, hova az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félévre 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
□ ezentiméterenként 3 kr.
Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek. Bélyegdíj 30 kr.
Nyiltér sora 20 kr.

A mi theologiai akadémiánk.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsa és közgyűlése több év óta érölködnek, hogy a „papképzés ügyének emelése érdekében” „minden lehető módon”, még az egyház legégetőbb szükségének mellőzésével is, pénzalapot teremtsenek egy új, Kolozsvárt felállítandó papnevelő intézet létesítésére.

Pedig az erdélyi ref. egyházkerületnek van egy theol. akadémiája, mely régóta készen áll; melyet egy nagy fejedelem és egy tudomány-szerető, vallásos lelkű hős nemzet közös akarat-al alapítottak; melyet az utódok az alapítók szellemében fejlesztettek s harminczfél száz éven át a tudomány, műveltség, hazafiság és a nemzeti műveltség templomává avattak fel. Ez a theol. akadémia a Bethlen-főiskola szerves része, melyet az alapító fejedelem és az erdélyi ref. egyház itt alapított nagy áldozatokkal és itt fejlesztett hazafias nemzeti nagy érdekből. Még 1876-ban is úgy nyilatkozott az Enyeden tartott egyházkerületi közgyűlés, hogy „a nagyenyedi Bethlen-főiskola theologiai tanintézete a megállapított elveknek megfelelőleg berendezendő”.

Most 1889. óta egy erdélyi szüklátású, önző, személyes egyházpolitika azon fárad, hogy „a papképzés emelésének érdekében” a Bethlen-főiskolát meg kell bontani; vagyonában és szervezetében meg kell félegesíteni az által, hogy Kolozsvárt állíttassék fel egy egyházkerületi theol. akadémia. És erre minden eszközt, hivatalos hatalmat, erőszakot és cselet jónak talál.

Már most hiszi-e azt józan eszű, önzetlen magyar ember, hogy a Bethlen-főiskolát, melynek nagy jövedelme van; vagyoni ügyei rendezett, virágzó állapotban vannak; mely négy intézetet tart fenn: elemi iskolát, tanítóképzőt, főgimnáziumot és theol. akadémiát 28—30 tanárral,

6—700 tanulóval, czélszerű, szép épületekkel és gazdag tanügyi felszereléssel...

Hiszi-e azt józan eszű magyar ember, hogy ezt az intézetet „a papképzés ügyének emelése érdekében” meg kell csonkítani intézeteiben és egy egyszerű gimnáziummá zsugorodott collegiumra bizni azt a nemzeti és kulturális missziót, melyet a főiskola Enyeden, déli Erdély magyarságának kipróbált erősségében eddig teljesített?

Balázsfalva, itt Enyed közelében, bizonyára nem bontja meg a maga intézetét „a papképzés ügyének emelése érdekében”. Ez nálunk is csak a gyengébbek kedvéért hangoztatott csalogató jelszó!

A „Közérdek” mult évi 43-ik számában megjelent szép vezércikk szerint csodálatosnak látszik, hogy ez intézet „kiszámított czélzatossággal a hanyatlás, a pusztulás, az enyészet felé legyen terelve”. Hát bizony van ebben a szomorú processusban kiszámított czélzatosság. Sok ember van, aki naiv lelkesedéssel vett részt a mult évi november 11-én Kolozsvárt tartott „alapkölveti ünnepélyen”, mert nem tudták, mit cselekesznek. Még áldozatot is hoztak, nem gondolva meg, hogy vajjon nem helyesebben, hazafiasabban és így hasznosabban cselekedtek volna-e, ha az egyház összes erkölcsi és anyagi erejével a Bethlen-főiskolát támogatják hazafias és kulturális missziójában?

De a főintézők kiszámították, hogy az ők új épületük csak a régi romjain épülhet fel, önzésükben tovább nem gondoltak. A nemzeti közérzet pedig nem volt elég éber és erős, hogy meggátolja őket romboló munkájukban. És ez még csodálatosabb. Pedig a Bethlen-főiskola előjárósága „a papképzés ügyének emelése érdekében” jeles tanárokkal, „mintaszerűleg” rendezte be a theol. akadémiát, és a theol. irodalom felendítésében, a tudományos papképzés emelésében első rangú tényező volt az akadémia a legújabb

időben. Erről maga az egyházkerület tett tanúságot mult évi szeptemberben a Kovács Ödön 25 éves jubileuma alkalmával.

De mikor az idő és a balsors egyszerre a legjobb erőktől fosztották meg az intézetet s a főiskolai előjáróság új tanárok választását kérte az egyházkerülettől: akkor a papképzés emelése érdekében ezt megtagadták és kimondták, hogy az egyházkerület veszi kezébe a papnevelés ügyét és Kolozsvárt állít nevelő intézetet. Mintha a papnevelés azelőtt nem lett volna az egyház kezében! Ott volt, csak hogy mostoha kezében volt.

A „Közérdek” idézett cikkében azon „még csodálatosabb jelenséget” említi, hogy „az előjáróság és a tanári kar részéről e kegyeletlenség részben támogatva, részben közönyös fásultsággal tekintve lett”. Hát bizony az előjáróság is fejében és tagjaiban megtévedett volt, „tisztelt a kivételeknek”, mondja „Közérdek”. Kérem, vegye tudásul, hogy a megtévedtek kivételek! A többiek, a többség többször lépést tettek, hogy az üresen maradt tanszékeket betöltsék és folytassák a papképzés eddig nem dicstelenül végzett munkáját. Most pedig az előjáróság minden tagja, aki részt vesz az ügyek intézésében, erélyes lépéseket tesz, hogy a Bethlen-főiskola vagyoni és szervezeti épisége fennmaradjon és fejlődjék. De lehet-e erre az ellentétes állást elfoglaló egyházkerület hivatalos hatalmával szemben a nemzet, a művelt társadalom és a hazafias közvélemény pártolását megnyerni?

Jövő cikkemben erről és arról fogok írni, hogy mik az akadályok és hogyan lehet azokat elhárítani.

Kálvinista.

Megint Nagy-Enyed és a millenium.

Folytassuk még egy kissé az eszmecserét, mely a „Közérdek” decemberi számaiban megindult. Az eszmék „vámmentesek”, s még azon hasznuk is van, hogy egymás mellé állítva, s a helyzetet több irány-

TÁRCZA.

Két rab.

Illatirtól nehéz, fülledt levegőben
Haldokló madárral csendült meg a léghen.
Mióta az urnó rab a magas várban,
A picziny kis állat nem evett bijában...
„Vizet!.. hamar! gyorsan!”... s mig hozzák, azalatt...
Türogtató hangja hangzott a vár alatt...

Hasztalan már minden, halóban az élet.
Oly végtelen kicsiny a madárka-lélek!
A halvány gyermekét megtöri a bánat,
Fénytelen szeméből patakzó köny drad,
Zokogva sohajtja: „Oda van... oda van
Édes kis elalélt kanári madaram”...

Hull a könye, hull, hull, a madárra cseppen,
A lány érintéstől a kis dalos rebben,
Billegeti szárnyát, felröppen u rudra
S a csattogó szép dal fel-felhangzik újra...
Aláomlik a lány a legelső dalra,
Kövek gurulása vegyül be a zajba...

Vioják tán a várat? jönnek-e már érte?
„Aranyos madárkám, szabad leszek végre!...”
A vár körül zúgott a pokoli lárma,
A lány egyre mondta: „Hátha győznek? hátha?”
Késik a küldönczöm, ugy aggódom érte!
Jaj! ha felfedezték!... de nem lehet mégse...”

Meggyógyult a madár, beteg lett a lányka,
Hozták a hirt egy nap: „Már minden hiába!”

Jött a hír másnap, hogy „nem hagyják a várat”,
S már nem a hős veszte fáj a gyenge lánynak:
Egész nemzet gyászra nyomta ifju lelkét,
S addig sirt, bánkódott, a mig sirba tették.

Sallak Róza.

Levél a Magyar-Kanahánból.

Olyanformán érzem magam, mint az éhes ember, a ki hirtelenében dusan felterített asztal mellé kerül...

Nem tudom, mihez kezdjek, mit mondjak el hamarabb? annyi csodálatos dolgot láttam... Itt vagyok a Magyar-Kanahánban, e tejjel-mézszel folyó áldott bánati vidéken, melynek földje omlik az eke alatt, mely fekete, mint a szegény ember „csurmolyás” kenyeré, de éppen oly jó, oly édes, oly egyedüli, mint az. Itt újra élnek, megvalósulnak a régi nil-vidéki mesék: a százszorosan visszafizetett magról, az istenek sorába emelt virágos fűről, a csodás, verőfényes égről, a sziv s a természet kikeletéről: a rügyfakasztó tavaszról.

És ezt a boldog, gazdag vidéket nem a magyar lakja; nagylelkűen átengedte a vendégnek, a ki aztán megtelepedett rajta.

Szívem elfacsarodik, a mint végignézek a szorgosan megművelt barázdákban s felsohajtok: „Ha még ez sem a tied, édes nemzetem: mivel birsz akkor?... Dohos kutyabőrrel, ragyogó, fényes emlékekkel, melyek a mult lovtárába kerültek?”

Nincs neked semmid, még a mid van, az is a másé... s mégis, mégis hogy marnak, hogy rágódnak rajtad azok, a kik imádkozni sem tudnának eleget a te jóvoltodért, a kiknek hazát adtál, szabadságot szerztél.

Ide kéne jöjjön az a felvidéki panszláv, a ki együtt tengődik a hegyek közé ékelt magyarral, meg az az erdélyi dakóromán, a kinek kenyeré, sója, földje közös a magyaréval: tudom, nem valódná, rosszlelkű zsarnoknak nem nevezné azt a népet, mely országa szívéig engedte át az idegennek, hadd bírja egyedül, s maga beült a többi családtagok közé — nyomorogni, szüklöködni.

(Elég bolond volt érette, bár ne tette volna!)

Ahol a Maros áttör az erdélyrészi Kárpátokon s lassu méltósággal lejt végig az Alföld síkján, onnan kezdve lefelé a Dunáig terjed el a Magyar-Kanahán: a Bánát, mely jóságban, termékenységekben vetekedik Európa „virágos kertjével,” a Pó síkságával.

És ezt a vidéket a svábok lakják. Lakják II. Géza óta a nélkül, hogy a ruházaton kívül egyebet vettek volna át a magyartól, a nélkül, hogy szívükből kivesszettek volna a régi hazájuk utáni vágyakozás. Mint valami szép mesebeli dologról beszélgetnek róla, ha idejük engedi. Egyik-másik, ha megszedi magát, visszarándul, de csakis háztűz-nézni, csakis hirtívőnek. Megnézi: hogy vannak? mit csinálnak? Aztán elmondja a maguk sorját, nem toldva, nem szépitve, mert ez a faj nem igen szokott hazudni. Elmondja, csak hogy nem hiszik el neki. Mert hát miféle ország lehet az, hol egy jövevény olyan jólétnek örvend, hogy nincs közöttük egyetlen egy, a ki két disznónál többet ne ölne télire? a csak kettőt vágó olyan szegény már, hogy akár koldulni is mehet.)*

Ilyen jólétet igazán nem is láttam, nem is álmodtam, mint a minő itt van. Pláne a Felvidéken töltött egyiptomi hét sovány esztendő, a lépten-nyomon

* Saját szavai egy svábnak.

ből megvilágítva, megkönnyítik az életrel való közhasznú s kivihető tervek felismerését, a közvélemény által való felkarolását és megvalósítását. Ha Enyeden a meglevő hátrányokat rendezettebb állapotok létesítése által fokozatosan aszantani akarjuk, nem kerülheti el figyelmünket, hogy e város területén valamikor az őskor homályában sátrát vert elődeink a könnyebb megélhetés végett jónak látták patakunk folyásához kötni sorsukat, s jó és balsorsban állhatatosan kitartottak mellette, minél fogva nekünk, ha másképp gondolkoznánk is, igen nehezünkre esnek megtagadni az ő bölcsességüket s itt hagyni mindazt, amit ők annyi emberöltőn át fáradságosan szereztek, s a mivel mi szerzeményüket gyarapítottuk. Pedig ez a mi kis Nilusunk elég gyakran igen alkalmatlan, sőt veszélyes szomszéd. Nagyobb esőzés vagy fellegszakadás alkalmával nyakunkba zudítja hegyvidékünk összes vizeit, épületeket rombol, telket mos el, kerteket borít el kavicscsal, vagy természetlen, bűzös iszapjával, s előntvén a pinczét, nedvessé s egészségtelenné teszi a város jelentékeny részének lakásait, s visszariaszt mindenkit az ezen ártéren való csinosabb, szilárdabb építkezéstől. Egy művelt közönség nem nézheti közönyösen egy ily vad hegyi zuhatag önkényű romlásait s azt a faluhelyt is botrányos, egészségrontó állapotot, mely patakunk medrében s a körül naponta szemlélhető. A patak alsó szakaszát rendezte az állam, hogy pályaudvarát megmentse az ismételt elárasztástól s a pályatest megbontásától; feljebb is tettek a vármegye és város s néhány házbirtokos annyit, a mennyi anyagi erejüktől felt; de hiányzik egy átgondolt, egységes terv, mely a patak korlátok közé szorítását mint leglényegesebb alkatrészt illeszté be a város-rendezés keretébe, megállapítva a viszonyainknak megfelelő, minden fényűzéstől távol álló építési módot s az évenként létesítendő szakaszok nagyságát és sorrendjét. Ez kétségkívül költséges dolog lesz, s nem is valószínű, hogy 1—2 év alatt, de nélkülözhetetlen s mielőbb megkezdendő. Mit értek szépségeti s biztossági szempontból Pestnek még oly szép palotái is, míg az árvíz romlásainak voltak kitéve, míg a Dunaparton ruca-tócsák, homok-torlaszok s párolgó szemétdombok disztelenkedtek? Nem kell-e nekünk is aggodva gondolnunk arra, hogy költséges úszodánkat egy nagyobb árvíz egy pár óra alatt telkes-től együtt elsodorhatja, az egyetlen értékesebb alkotást, melyet a forradalom óta eltelt 47 év alatt egészségügyünk szolgálatára is létsíthetünk? Ez azonban nem azt teszi, hogy a javaslatba hozott igen szükséges, szép és hasznos létesítendő, melyek lapunkban megbeszélés tárgyát képezik, mellőztessenek, vagy ad graecas calendas elhalasztassanak, hanem arra kívánja a figyelmet felhívni, hogy éber figyelemmel legyünk a patakra is, mely a sokféle haszon mellett káros, disztelen és egészségtelen állapotok okozója és fentartója a jelenben, s igen kívánatos, hogy csak jó oldalait érvényesítse már a közeljövőben. **a+b.**

A mi pénzügyigazgatóságunk.

A nagyenyedi m. kir. pénzügyigazgatóság az újévi tisztelgést Tóth Sándor pénzügyi titkár vezetésével az újévi tisztviselői karának tejes apparátusával ejtette meg.

Föl kell említenem azon általános kellemes hangulatot, melylyel szeretett főnöke, Rembold Olivér pénzügyi tanácsosnak adózott. Az üdvözlő szónok meleg szavakban különösen kiemelte a pénzügyigazgató ur azon érdemeit, melyeket tapintatos vezetésével még egy évet sem tevő ittléte alatt illetékes helyen és e testület körében is kivívott, s melán magasztalta, hogy leereszkedő modorát oly megnyerőleg tudja érvényesíteni, hogy ezáltal minden tisztviselőben a munkakedvet emelte és emelni is fogja, míg rendelkezése alatt működni hivatva lesznek. Az előzettel kísért üdvözlésre igazgatótanácsos meghatottan, ékesszólóan válaszolt, kiemelve, hogy hivatalos állásában büszkeséget emeli az a kedvező helyzet, melyet a tapasztalt munkásság szült. Csak a közelmúlt visszatekintve is, míg az igazgatóság ügyforgalma 1893-ban 54503 számmal záródott le, 1894-ben már 54770 számot mutat ki iktatókönyvünk, s habár a munka szaporodásával a tisztviselők száma nem emelkedett is, megküzd minden egyes osztály a maga ressortjába eső ügyekkel: szóval: a nagyenyedi pénzügyigazgatóság szervezése óta sikerrel haladott kitézett célja felé, s mint egyik tényező az uralkodó magas kormány jelenlegi kedvező pénzügyi viszonyainak megteremtésénél, helyét betöltötte, s reméli, hogy be is fogja tölteni és a nép előtt gyűlöltnek látszó pénzügyi közegek személyét s ezzel összekötött hivatását a maga erkölcsi értékében respektálандják.

E helyen megemlítem azon nagyfontosságú momentumot, mely a m. kir. pénzügyigazgatóságok gyorsabb működésének előmozdítására hivatva van, s ez az 1889. évi XXVIII t. cz. 11. §-a, mely a „P. K.” folyó évi 36-ik számában 1990. P. M. 1893. sz. a. m. közzétett értelmében 1895. évi január hó 1-én életbe lép.

Ezen törvényen alapuló közzététel értelmében a pénzügyigazgatóságok saját keblükben az eddiginél sokkal tágabb működési körrel ruháztatnak fel, mert pénzügyi műveleteik gyorsabb és a teljes valószínűségű megoldása végett a kerületükhöz tartozó egyes községekben koronként kiküldötteik által személyesen veszik fel az egyes panaszló felek jogos panaszait s ott intézik el, a melyet pedig el nem intézhetnek, kellő adatokkal felszerelve, véleményök kíséretében a pénzügyigazgatóságokhoz beterjesztik ellátás végett, ami az adózó közönségnek nagy könnyebbséget szolgál, s a hamis és téves információknak elejét véve, a munkahalmazt is csökkenteni fogja.

Sz. K.

VEGYES HIREK.

— **Az újévi üdvözlések** hivatalos és nem hivatalos alakban a legnagyobb élénkség között folytak le az idén is. Csató János alispán előtt Török Bertalan főjegyző tolmácsolta a tisztviselők gratulációját,

kiket aztán Zeyk Dániel főispán elé az alispán vezett, kiknél egyszersmind a különböző egyházi és világi hatóságok is tisztelgtek. A városháznál Kovács Gyula polgármestert Török Dániel üdvözlötte a városi tisztviselők és képviselők élén. Reinbold Olivér pénzügyigazgató előtt Tóth Sándor titkár fejezte ki a tisztviselők jó kívánatait.

— **Újévi banquette zárt ajtóknál.** Régi szokás szerint összeállott a szokott társaság a megyei főjegyzőnél s kölcsönösen felkerestek egymás családi körét vidám jó kívánatok kifejezésével. A komoly megyei tisztviselő azonban kikötötte, hogy legutóljára hozzá kell menni, majd gondoskodik arról, hogy kedves vendégeit hazaszállíttassa. Midőn tehát az élénk processió végén a mi derek tisztviselőnkhez jut a társaság, ő a legelőzékenyebben ajtót nyit, szíves szavakkal fogadja s egyszer csak bezárja az ajtót, kijelentvén, hogy a nagyérdemű jó barátok ma nála fogának ebédelni. Hiába volt minden hivatkozás feleségre, gyerekekre: maradni kellett; de hogy otthon ne legyen baj, a kedves feleségek körével utján lettek értesítve a hallatlan eseményről ezen jelszó mellett: „A papuskormány megbukva!” Mi ugyan azt hisszük, hogy azért mindenik férjem uramnak meg lett mondva a magáé, de az is igaz, hogy ez csak egy oly vidám újévi banquette után eshetett meg, aminőt egyhamar nem rendeznek Enyeden Müller Mihály recepéje szerint.

— **Hymen.** Ünnepeles eljegyzés volt f. hó 3-án deési Török Dániel volt országgyűlési képviselő és városi főispán, s Szt. Gergely rend lovagja, jelenleg városi tanácsos és neje Török Cornelia uri háznál, mely alkalommal kedves leánya Leona Gyöngyike váltott jegyet Parche Gyula 62. sz. es. és kir. ezredbeli főhadnaggyal. Nagyszámu díszes vendégsereg vett részt ez ünnepélyen, melyen egyszersmind a kiváló házi gazda névnapját is üdvözlöttek. Nagy Károly ev. ref. lelkes ékes szavakkal emelte ki e közfogás jelentőségét, s a mátkagyűrűk kicsereleése alkalmával buzgó áldást kért a kiváló jegyesekre. A fenyves esteli alkalmával dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelő és Fogarasi Albert tanár fejezték ki a vendégsereg jókívánatait a könyvekig meghatott örömszülők és a boldog ifjú mátkapár előtt. Fogadják mindnyájan tartós boldogságot kívánó üdvözlőnket.

— **Figyelmeztetés.** A nagyenyedi ev. ref. egyház minden közalapi terhet viselő tagja figyelmeztetik, hogy ha az országos közalap (domestika) javára 1894-ben fizetett járulékaival bármilyen okból megelegetve nincsen, a múlt 1894. évi bevallási ívet t. Benedek Gábor egyházi pénztáros úrnál folyó évi január hó 22-ik napjáig megtekintheti s felszólamlását úgy a maga, mint mások járulékaival szemben akár élő szóval, akár írásban nevezett pénztáros úrnál megteheti. Nagy-Enyeden, 1895. évi január 6-án. *Gáspár János*, főgondnok.

— **Sajnos baleset** történt f. hó 4-én a helybeli lakatos-gyárban a gépek felállításának alkalmával. Ugyanis egy nagyobb gép, melyet éppen helyre akartak állítani, oly szerencsétlenül dült fel, hogy az esést feltartóztatni akaró, rendkívüli erejű munkást halá-

kérkedve-kérkedő nyomor után még rózsásabbnak tesz. Itt nem látom azt a vékony dróttá soványult drótot, azt a behorpadt mellű üvegest, a ki fakó arcával, rekedtes, vontatott hangjával nem annyira munkát, mint könyöradományt kér... Neki gyürkőzött, elhízott alakok mindenütt. Nem látom azokat a szegényes viskókat, melyeket az imádság, a szentlélek s a sok folytonossági hiány közös erővel tartanak össze... A szó teljes értelmében paloták vannak mindenütt.

Van közelünkben egy falu, mely addig farolt, addig farolt, míg egyik végével összenőtt a mi városunkkal. Nincs egyetlen magyar benne, tiszta svábok lakják. Hanem milyen falu ez, milyen svábok ezek, én Istenem!

A főutcája hosszú, egyenes, mint a nyíl, s széles, hogy két négyökrös szekér bátran megfordulhat benne egymással szemben. Az ut szélét szépen gondozott eper-fák díszítik, melyek össze-összeborulva a kapukon át ki-kihajló fákkal, egész fedett lomb-folyosót képeznek a járó-kelők fölött. Milyen megfizethetlen nyáron egy ilyen séta-út, mikor nubiai hó nap éget, nem amolyan fattyu napocska, mint a hegyes vidéken szokott.

A fák mögött vannak a házak. De milyen házak! Ezeket kéne megnézni egy fejlődő város magisztrátusának, hogy szerintök gyurja át a szépítési igényeket. Minden egyes ház a kor szellemében felmúlt műépítész terve szerint van építve. Az utcára 4—6—8 ablak nyílik, bolthajtásos ráházakkal, kiszögellő cifraságokkal, kigyó- vagy sárkányfejes részcsatornákkal, melyek sok mindenhez nagyon is oda illik a cseréptetőzet.

Nincs egyetlen ház, mely ne cseréppel lenne fődve, a mi bizony kész jótétemény számba megy tűzrendészeti szempontból.

Hát aztán még a belső berendezés! Igazán el voltam ragadtatva, hogy egy néhányba benyitottam. S mi-

kor viszontlátogatásra szólítottam fel a gazdát, arcom szinte kigyult a gondolatra: mit fog mondani ez a paraszt az én szegényes czőkmókóm láttára?

Szőnyegeg, konzol-tükrök, fali pendel-órák, kettős szárnyu, fournier-betétes almáriumok, modern, magas fejrámás ágyak meglepő szimmetriával, meglepő eleganciával elhelyezve mindenütt. Csak éppen az asztalokra terített házi szőttes, meg a fél falmagasságig duzzadó párnákkal telt ágyak árultak el a falu s a parasztot. Különbösen bátran oda képzeltette volna magát az ember egy viczispán, vagy legalább is egy szolgabíró lakásába.

A ruhatartóra felakasztott női ruhadarabokról szétáramló kellemes illat beszédes tanúságot tett a mellett, hogy nemcsak a speciális házimunka ismeretes a sváb nők előtt, hanem ama másik is, mely internacionális az egész világ hölgyeivel. Csak hogy ki keresne faluban, parasztnak között pachulit, meg parfume-ot?

A Felvidékről, vagy nagyvárosból ide kerülő ember előtt kétségtelenül legmeglepőbb az udvar. Sohase látott az ekkora masszát egy folyóban. De hogy is, mikor a hegy-völgy alakulatok, a megélhetési vágy, a szegénység, vagy az óriás lépéssel haladó ipar, kereskedelem leharapnak minden talpalattnyi tért az — udvarból!

Itt két-három holdnyi tér van egymáshoz toldva; ez az udvar. Alig van ház, melynek telke ne közelítne meg egy kis flandriai herczegség nagyságát. (Persze hogy aztán ezt nem is hiszik el a jó flandrok, ha elbeszélük odahaza.) A magas oszlopos folyosóról (mely nem ritkán üveg-oldallal van ellátva) lenyilólóg virágos kertre bukkanunk. Ez a sváb asszony büszkesége, szórakozása, mulatsága — hétköznap; mert ünnep- és vasárnapokon más szórakozást keres magának. Hanem aztán tele is van úgy szebbnél-szebb virággal, hogy

gyönyörűség. Még aloe, palma is van benne, melyet a kertészől vásárolt, nagy csebrekbe temet, s mérföldnyi messzeségekből apránként annyi követ hord alája, hogy egy kis halom lesz alatta, melyről delceg természet büszkén nyujtogathatja a magasba, nem takartatván el a „mi” virágaink által, melyek szintén a magasba törekednek.

(Azt mondtam, mérföldnyi messzeségekből hordja a követ. Igen, úgy van: nem füllentetem. A messze Marosig, néha még tovább is kell fáradsnia, hogy egy akkora követ kapjon, mint az öklöm. Hogy a szántó-földből valaha egy kis diónyi követ forgatna ki az eke, arra nincs eset. Én magam az egész környéken nem tudtam találni tíz darab kavicsocskát, melyekkel a szántvetés nehéz tudományát akartam érzékeltetni a fiacskámmal, mint már a Felvidéken megkezdtem. Kénytelen voltam fadarabkákra szorulni.)

Az udvar maga egyenes, mint a nyíl. A sváb nagy gondot fordít arra, hogy a szemnek is szép legyen az, ami hasznos. Apró gödröcskék, melyekben meggyülemlekedik a víz, dudvas paréjok, melyek elvadult, elhanyagolt tekintetűt kölcsönöznének az udvarnak: nincsenek, egy szálgi ki vannak irtva.

Az udvar háttérét a melléképületek töltik ki: az istállók, ólak, pajták; feloldalt vannak a kasok, a majorságok lakai. E két utóbbit kivéve, jó égetett téglából van az egész, úgy, hogy maga a gazda is ellakhatnék benne — szükségéből. Tehenet nem sokat, csak éppen kizárólag a tej miatt tartanak egy-két darabot; az iga s mindenféle nehéz munkák tiszté a lovak számára van tartva, melyből aztán van elég itthon is, meg a pusztán is — a karámban.

(Folyt. köv.)

san megsebesítette, egy gépésznek pedig egyik lábszár-sontját törte el. Ha a feltartóztatás helyett ezek is gyorsan félreugrottak volna, mint a másik gépész, a szerencsétlenséget valószínűleg kikerülhették volna. A kiszállott rendőri és bírói hatóságok a szemle alkalmával megállapították az előre nem is sejthetett bal- esetet. Az orvosi segély rögtön kéznél volt, de ebben már csak a gépészt lehetett részesíteni, kinek sebeit bekötötték. Amint halljuk, a gyár munkásai baleset el- len biztosítva vannak fejenként 2000 koronáig.

— **A tűzoltó-estély** ugy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Sajnos azonban, a helybeli közönség részvétlensége folytán oly kevesen voltak, hogy az első négyest csak 30 pár tánczolta. Akik megjelentek, bizonyára nem fogják sajnálni, mert egy kedélyes estét szereztek maguknak. A védnökök mind- annyian megjelentek.

— **A szegény tanulókat segélyező kör** f. hó 12-én tartandó jótékonycélú estélye iránt általában kiváló érdeklődés mutatkozik kedves hölgyeink buzgó- kodása folytán. A tombolára sok és igen csinos tárgyat ajándékoznak s pénzben is szép összeg foly be. Az est- élyt a theologiai dalkar már kiválóan ismert művészi előadása fogja megkezdeni. Ezután egy dramolette következik, melyet „Énekek éneke” czimen Radó Antal magyarosított olaszból. Előadják Belle Lajos, Folyovich Annuska és Kiss Lajos. Papp Dezső czimbalomjátéka után megkezdődik a táncz, melyet éjfél felé érdekes tombolajáték szakít meg. Kérjük a t. közönséget, hogy az este 1/25 órakor kezdődő estélyre sziveskedjenek le- hető pontosan jelenni meg, hogy annál több élvezetben részesülhessen. A tombola-tárgyakat kérjük f. hó 8-ig Török Bertalanné ó nagyságához beküldeni, hogy azok mielőbb rendezhetők legyenek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Asszonyneépén a most alakult, nagyon buzgón és sikeresen működő „Ifjusági Olvasókör” az ev. ref. egyház számára megrendelt orgo- na-harmonium kifizetésére karácsony másodnapján este, a jótékonyaság e magasztos ünnepén, szépen sikerült zártkörű kosaras tánczvigalmat rendezett, amely alka- lomból a rendezőség nyilvánosan is hálás köszönetet mond a kegyes felüladakozó uraknak, mint: mélt. Miksa Elek 19 koronát, Pallos Gyula, Berde Ferencz 2—2 koronát. Csekme Imre, Triff Ákos, Imre József, Tüzes Salamon 1—1 koronát, Bartha Jenő 80 fillér, Jánosi Samu 60 fillér, Molnár Mihály, Ajtai János, Nagy József 40—40 fillért, együtt 30 korona, és ez a tiszta bevétel 56 korona 72 fillérré emelte, amit László Albert tanító kiegészített 68 koronára, amely összeg megnyugtatóan Éder Antal Gyula budapesti hangszergyáros urnak a mai nappal fel is küldetett. *A rendezőség.*

— **Referáda.** A tövisi izraelita ifjuság által f. hó 1-én Diamant Samuel védnöksége alatt rendezett bál a várakozást felülhaladva, nagyon fényesen sikerült. Nem csak Tövisről, hanem még a környékből is meglehetősen számmal jelentek meg. Az összes bevétel 140 frt tesz ki, melyből a költségeket leszámítva, a templom-építkezési alap javára 106 frt marad. A mily fényes volt a pénzbeli siker, ép oly fényes volt az erkölcsi is. Községi életünk kimagaslóbb tagjai és alak- jai mind jelen voltak, kik között első helyen kell em- litem Szász József főszolgabíró urat, Slafkovits Já- czint, Salamon Hermann, dr. Simon Áron, Diamant Sá- muel, Krengel Sándor urakat becses családjaikkal, dr. Boér Jenő, Csató Ferencz, Horváth László és Nagy La- jos urakat. A szünet alatt Slafkovits Jácint ur a terem közepére állva, lelkes és buzditó beszédet intézett Sala- mon Hermann hitközségi elnök urhoz, felemlítve benne azt, hogy ha majd fel fog épülni a templom, azt legna- gyobb részt az ő buzgó, odaadó működésének lehet köszönni. Most még kötelességemnek tartom referádam végén ide iktatni a szives felülfizetők neveit, egyttal a rendezőség nevében nekik köszönetet mondva. Felül- fizettek: Diamant Samuel 10 frt 30 kr., dr. Náthán Bernáth 5 frt, Szász József, Kaufmann Gyula 4—4 frt, Löwe Samuel, Salamon Herman, Salamon Ignác, Sla- fkovits Jácint, dr. Simon Áron, dr. Boér Jenő, Würtl József 3—3 frt, Khon Samu, Klein Izrael, Simon Sala- mon 2—2 frt, Fischer Márton, Rottenstein Salamon, Lövi Salamon, Jónás Eugen, Jónás Alfréd, Fried Armin, Fried Dávid, Löwe Dezső, Naftali József, Georg Szirbu, Breslemer József, Klein Mór, Klein Malvin, Krengel Sándor, Török Antal, Drach Adolf, Kovács Miklós, Csató Ferencz, Farnos Elekné, Schiff Bernát, Fereucz Albert, Fried Farkas, Krafft Sándor, Lövi Izsák 1—1 frt, Nagy Lajos 50 kr. *J. A.*

— **A legszebb ajándékok.** A vidéki közön- ség, mely mostanában tömegesen rándul fel Budapestre, hogy karácsonyra és újévre bevásárlásokat tegyen, a különböző csábító hirdetései ajánlatok között alig tud választani, alig tudja magát elszánni rá, hogy mit veg- yen övének. A kirakatokban szebbnél szebb tárgyak láthatók, de talán valamennyi között legszebbek a Sternberg és Testvére-féle Kerepesi-uti hangszer ipar telep kirakatában láthatók. Egy egész házat foglal el e nagy vállalat, dúsán felhalmozva ugy a földszinten, mint az emeleten a legkülönbözőbb zenekarbeli s mű- kedvelői hangszerek az összes réz és fa-fuvó, verő és vonó hangszereken kívül zseniális kombinációju dísz és játékhangszerek, harmonikák és harmoniumok mecha- nikai zenélő művek, magától játszó zeneeszközök, me- lyeken egész operákat lehet lejátszani, zenélő madarak, melyek a legszebb dalokat futyolják stb. stb. Egyik leg- szebb s legérdekesebb tárgya az egész ipartelepnek

egy nickelből készült karácsonyfaállvány, mely ünnepe- lyes zenekísérettel mellett lassu ütemben forgatja a ka- rácsonyfát. Ára 25—32 frt, ennél szebb karácsonyi ajándék alig képzelhető. Az üzlet maga valóságos lát- ványosságot képez, melyet a közönség csoportokban néz s különösen este kelt feltűnést, midőn az egész ipar- telep villamos fényárban uszik, megvilágítva az egész térséget. Ez a kereskedés a fővárosban annyira nép- szerű és kedvelt, hogy mostanában mindig zsufolva van, a személyzet alig győzi kiszolgálni a közönséget.

— **Mai számunkhoz** a Berzenczey-féle bizton- sági értékszekrények képes árjegyzéke van mellékelve.

Elszámolás és nyugtázás.

„Valaki egy kis gyermek gondját felveszi az én nevemben, nekem veszi fel gondomat” — mondja Jézus. M. evangy. 18. r. 5. vers.

Ezen szép evangéliumi helyre való kötelességet teljesítették azok, kik az alább megemlített buzgó és fáradtságot nem ismerő gyűjtők izein kegyes adomá- nyaikkal a ruhátlan, szegény tanuló növekedék felse- gélyezésében oly áldozatkészségesen részesek.

1. Dömök Erzsébet gyűjtőivén: Sillmann Nán- dorné, Szász Józsefné, Dömök Erzsébet, Hajdu Erzsé- bet tanítónő 1—1 frttal, Telegdi Liza kisasszony 30 kr., B. M. 25 krral, összesen 4 frt 55 krral.

2. Makovicska Ottóné és özv. Molnár Zsigáné ur- asszonyok izein: Az orsz. fegyintézet tisztikara és Ma- szák Hugó (Budapestről) 5—5 frt, Foglár Józsefné, Ma- kovicska Ottóné, Maszák Miklós (B.-Pestről), Maszák J., Vinczenti Lajos 2—2 frt, Csajkovszki Jenőné, Sza- lánczi Erzi, Molnár Zsigáné, Csernátóni Vajda Péter, Kiss Márton, dr. Garda Kálmán, dr. Gerasim Emil, Má- tyás Sándorné, Burján csendőr hadnagy, Fenyő főorvos, Belényesi honv. hadnagy, Czinege Ferencz, Medgyes Bálintné 1—1 frt és Dezső Zsigmondné 1 frt 50 kr., összesen 37 frt.

3. Vincze Dánielné ó nagysága ivén: Albert Jánosné, Müller Mihályné, Morágyi Istvánné 2—2 frt, Lázár Amália, Klein Árpádné, Vill Károlyné, gr. Büsselné, Mátyás Mihályné, Váralyai József, Konez Albertné, Bor- sai Samuné, Eröss Istvánné, özv. Sallak Istvánné, Ri- khárd Mihályné, Horváth Miklósné, Munkácsi Zsigmondné, Vincze Dániel 1—1 frt, özv. Dancs Sámuelné, özv. Ver- res Miklósné, Horváth Józsefné, özv. Székely Ferenczné, Papp Gézánné, özv. Grünfeld Leopoldné, özv. Nagy Ká-

rolyné 50—50 kr. és Szergel János 30 kr., összesen: 23 frt 80 kr.

4. Tóth Miklósné ó nagysága ivén. Farkas M., Grün A. Samuné és Tóth Miklósné 1—1 frt, Domaniczkiné, Székely Lehelné, özv. Ungár Sámuelné 50—50 kr., Gánya Jánosné és Nuszbaumné 20 kr., összesen 5 frt.

5. Fúzi Katinka és Klimesné Balogh Róza ó nagy- sága ivén: Garda Józsefné, dr. Kovács Ödönné, Nagy Lajosné, Herepei Károlyné, Nagy F. Károlyné, Váro Ferenczné, Szilágyi Gyuláné, Elekes Károlyné, Foga- rasi Béláné, Lázár Istvánné, özv. Wokál Jánosné, özv. Fúzi Dénesné, Fúzi Katinka, Kövér János és Orbai La- jos 1—1 frt, Luka Berta, Klimesné, Vajna Janka és Sebestyén Sándor 50—50 kr., összesen 17 frt.
(Folyt. köv.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALÁN

Kiadó: CIRNER J. JÓZSEF.

Nyomatott Cirner J. József könyvnyomdájában Nagy-Enyeden.

NYILT TÉR.*)

Nyilatkozat.

Alulírott kinyilatkoztatom, hogy a Szent- Benedeken 1894. december hó 27-én rendezett tánczestélyen jelen volt Imreh József urat meg- sérteni nem akartam, s ha tettem volna, az aka- ratomon kívül eshetett.

M.-Szent-Benedeken, 1895. jan. hó 2.

László Kálmán.

*) E rovatban közöltétek nem vállal felelősséget a Szerk.

6299—894. tkv.

Hirdetmény.

Magyar-Becze község telekkönyve birtokszabályo- zás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-cikkiek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését ren- delik, az 1892. évi XXIX. t.-cikkben szabályozott el- járás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapso- latosan foganatosított, ez azzal a felhívással tétetik közzé:

Mindenféle épületfa,
deszka, lécz, zsin-
dely, gerenda és
szarufa, továbbá minden fajtájú
tüzifa különböző hosszúságban,
vagy rövidere vágva és hasítva, állandóan
olcsón kapható

KLEMM PÁL cég
fa-raktarában

Nagy-Enyed, Szent-Király-utca 72—78. sz. a.

Fenti fa-anyag nagyobb mennyiségben
bérmentve minden vasuti állomásra is szál-
littatik.

Nagy-Enyeden, a vevő kívánságára, a
vásárolt anyag házhoz vagy az építés szin-
helyére szállítható.

1—12

Védjegy. Védjegy.
Védjegy.
Védjegy.
Védjegy.

Mária-
*
czelli

Gyomor-
*
cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajknál,
nélkülözhetetlen és átlánosan ismeretes
házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágyta-
lanság, gyomorgyengeség, bizris lehelet,
felhajtás, savanyu, felbőgés, hasmenés,
gyomorgégés, felsleges, nyálkakiválasztás,
sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs
szükkülés.

Hathatós gyogyszernek bizonyult
fejfájásnál, a nyenyiben ez a gyomortól
származott, gyomortulterhelésnél étellekkel
és italokkal, gúliszták, májbajok és hámo-
rhoidáknál.

Említett bajknál a **Máriaczelli**
gyomor-cseppek évek óta kitü-
nőnek bizonyultak, a mit száz meg száz
bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára
használati utasítással együtt 40 kr., nagy
üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török**
József gyógyszer-tára **Budapest,**
Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen
tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket
tessék elfogadni, melyeknek burkolatára
zöld szalag van ragasztva a készítő
aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal:
„Valódságát bizonyítom”.

A **Máriaczelli gyomor-cseppek** valódián
kaphatók.

Kovács József
gyógyszerésznél
Nagy-Enyeden.
Schieszl Károly
4—28 gyógyszerésznél
Balázsfalván.

